

Apare:
în 10, 20 și 30 a fiecărei luni.

Abonamentul:
Pe an 6 fl., pe jumătate de an 3 fl., pe pătrar de an 1-70 fl.
Pentru România și străinătate pe an 16 franci.

Proprietar-editor și redactor Silvestru Moldovan.

AȘA A FOST SĂ FIE.

Novelă.

(Urmare.)

Margareta Moldovan.

— De mult te cunosc Mărioră, de când erai în Stoieni la școală, apoi la un prietin vechiu se nu își potă spune omul necazurile? Ori nu te încređi în mine destul?

— Ba mă încred și ătă îți spun, cu condițunea, ca nu cumva se-i spui moșului, căci s'ar supăra grozav pe mine.

— Veđi, veđi, tot năncrederea este la mijloc. Incăt e pentru tradarea secretelor; fii liniștită Mărioră.

— Bine, dar ascultă. Astăđi la prânđ mi-a spus moșul, că a sosit timpul se mă gândesc la măritat. Totodată mi-a spus și aceea, că Ilie Rosina m'a cerut și că densus ar voi se mă dea lui de nevastă.

Fața lui Augustin se întunecă la auđul acestora. și ar fi fost în stare se pălmuiescă pe Rosina, dacă l'ar fi avut la mână.

— Și apoi dta nu ai voi una ca asta?

— Cum dómne se vreau, dór n'am peccătuít nimic, se nră mărit după uriciosul acela, mai bine . . .

Își acoperi fața cu améndouē mánile și începú a plange.

— Lasă Mărioră dragă nu plange. Fii linistită, că din tot lucrul nu s'a alege nimic. O se vorbesc eu cu Moș Tóder.

Mărioră își sterse iute lacrimelc, căci auđi ușa casei deschidendu-se.

Era Moș Tóder, care auđind vorbe pe afară, eși și el. Cum îl veđú pe Augustin își luă pălăria și veni sficios inaintea lui.

— Bună diua moșule, ce mai faci?

— Mulțam, fac și eu iată, ca bėtránii, mai dincóce, mai dincolo câte ceva.

— M'am pus la vorbă cu Mărioră, am întrebat-o, de e adevėrat ce am auđit.

— Ce-ai auđit domnișorulc, veste bună ori rea?

— Nici chiar bună, dar nici rea. Am auđit numai atât, că vrei se o măriți după invėătorul Rosina.

— Că eu mă rog aș mărita-o đeu după omul acela, că-i om cu trebă, de omenie și cu rėnduială la casă.

— Nu face una ca asta. Se măriți dta floricea asta după Rosina? Lasă-o că mai are timp și apoi o se-i căutăm un pețitor vrednic de ea, nu ca acesta.

— D'apoi vom mai vedea, drept că eu aș vrea se mėrgă după el.

Incepea a se insera. Augustin își luă pușca în spate și dicend nópte bună porni spre casă.

Dómna Vlad locuia^{*} singură^{*} cu fiul ei, într'o casă pomposă în orașul Stoieni, care era în apropierea moșilor sale. Se trăgea din o familie veche nobilă. În etate de treideci-și-cinci de ani, s'a măritat după un general pensionat. Acesta nu mult după ce se născú Augustin muri, și își lasă soția vėduvă.

Dómna Vlad era una dintre cele mai caprițiose femei. Ținea mult la titlurile familiare, era iubitoare de formalități și avea și scăderea, că era prejudiciósă, apoi nici nu simpatisa aprópe cu nimeni, pentru ea toți páreau a fi prea mici, ca se potă lega prietinie intimă.

De un an de đile acum tot combina la cásătoria lui Augustin. În urmă după gânduri multe și frământături de creeri, se mai liniști. Își aflase noră.

După ideile ei, cásătoria cea mai avantagiósă a lui Augustin era, dacă ia pe Lucretia Oprea, fata medicului din loc.

Augustin insė nu prea da atėnțiune Lucretiei și asta în ascuns o necăjea pe mamă-sa. Căuta apoi tóte privilegiurile spre a-i face se se întâlnească: cât mai des, sperând, că dór pe calea ácėsta va ajunge la rezultat. Deocamdată insė se vedea totul a fi zadarnic. Augustin rėmase indiferent.

Nu era însă tot așa cu Lucreția. Ea se înamorase grozav de Augustin și asta ușura rolul dómnei Vlad, deóare-ce nu mai trebuia să caute ea privilegiu de a-i întâlni, căci căuta Lucreția.

D-na Vlad cu totă ocaziunea binevenită, nu vorbea despre alta cu Augustin, ci numai despre dorința de a-l vedea căsătorit și apoi printre ele de Lucreția. Ii vorbea de cultura ei, de creșcerea ce a primit-o, de titlurile familiei, cu un cuvânt de toate însușirile ce i le aflase ea.

Augustin la toate acestea nu răspundea nimic. O asculta până în capăt cu capul plecat și serios, gândurile lui însă sbureau la Mărióra.

Fericite erau pentru el momentele petrecute lângă acesta și fericite erau órele, în cari se putea gândi la ea, retras într'o odaie, neconturbat de nimeni. Și în linistea ce domnea atunci în jurul său, părea că îi vede ochii cu privirile pătrundătoare și zimbetul ei cu mângăierea sufletescă. Atunci se simțea îndestulit, inima lui nu mai avea nici un dor, toate plăcerile, totă fericirea, îi erau concentrate în privirile dulci și în zimbetul nevinovat al ei.

În ziua vânătoarei, când se reversa de ziua Moș Tôder era deja pe drumul pădurii, mergea să facă încă o inspecție, până a nu veni vânătorii.

Cerul era senin. Spre apus se mai reflectau încă rațele lunii ce apunea, și stelele se pierdeau din ce în ce mai mult.

Abia se făcu bine ziua și soseau vânătorii.

În dosul căsuții lui Moș Tôder era un loc larg cu pajiste, aici se desprindea și se dedeau jos din trăsuri. Când se re'ntorse Moș Tôder din pădure, erau deja adunați mai toți vânătorii.

— Ce-i Moșule, n'au fugit căprióarele și urșii ađi-nópte.

— Nu. I-am aflat sănătoși și sprinteni pe toți. Cu glume și risete mai trecu o jumătate de óra.

Un sunet de còrn apoi și toți s'au îndreptat spre pădure.

După ce s'au dus cu toți, Mărióra rămase singură, părea pustiu acum pe afară.

Din pădure se audea lătratul cânilor și pocnetele de pusei.

Mărióra era nelinistită, nu vėduse printre vânători pe Augustin. Ce să fie óre cu el? Iși luă lucru în mână și se puse pe lavița de sub stejar. Pe cărarea dinspre oraș nu se vedea nimeni.

Deodată se auziră tropote de cai. Mărióra sări iute de pe lavița, își umbră ochii cu mâna — căci răsărea sórele — și privi în partea de unde venea sgomotul.

În momentul acela se oprese doi căláreți, era Augustin și un servitor.

— Bună diminéta Mărióra.

— Bun sosit.

— Cum ai dormit astă-nópte? Bine așa-i, se vede pe față.

— Mulțamesc de atențiune — bine.

— Demult mi s'au dus prietini la pădure?

— De vre-o trei sferturi de óra. Cum de vii dta așa târđiu?

Servitorul între aceste se depărtă spre pajiștea din dosul casei, unde erau și ceilalți servitori.

Augustin se apropia de Mărióra, voi să o prinđă de mână.

— Dar dă-mi mâna încóce, că îți spun apoi pentru ce nu am venit mai curėnd.

Mărióra își lasă mâna cu óreș-care sfielă.

— Spune-mi dar acum, cauza pentru care ai întârđiat.

— Ei bine, cređi că este vre-o cauză mare? Nu. A fost simplu numai nisce afaceri urgente. Aceste m'au reținut acasă, și m'au făcut să vin mai târđiu. Veđi afa-
cile chiar și de acolo mă rețin, unde imi este mai drag a fi. — Altfel cum te afli, bine? De mult nu te-am vėđut.

Aici mă simțeam mulțămită, ascultând la explicațiile șilbizărilor, profesorului, care era un preot săsesc, de natură blând și îngăduitor.

Acesta imi era profesor în clasele inferióre, și mă instrua pe nemțesce.

Al patrulea an de scólă era pe sfērșit. Dómna profesorului ne învățase la lucruri de mână. Fusese și ea foarte indulgentă și bună cu noi, nici la primul ciorap nu s'a infuriat când scăpam tot la două ochiuri unul și fugeam la ea să ni-l ridice, nici când făcusem la călcăi nu s'a supėrat, cu toate că strinsesem tot ciorapul pungă.

Ca recompensă pentru paciınța ei de fer, ne-am hotărit să-i facem un cadou de suvenir. Pentru ajungerea scopului am și făcut o colectă, obligând simplu pe fie-care băiat, fie fată sau fecior — cu toate protestele celor din urmă, dicėnd, că ei n'au avut de a face cu ciorapi și mustre — să contribuie suma, pentru noi pe acea vreme enormă, de două-deci de cruceri.

În chipul acesta am și adunat vre-o dece floreni. Acum se ivise întrebarea, ce să facem cu ei?

După prelegere ne-am adunat în colțul din fund al salei, la sfat. Multă filosofie ne-a costat deu lucrul acesta, până ce-am ajuns la un rezultat óre-care. Ne-am hotărit adevă, să cumpėrăm vase de porcelan, fărfurii, blide de tot soiul, etc. cât ajungea din grozăvenia de bani adunați. Vasele, cugetam noi, ar fi mai potrivite — căci se ne lămurim puțin. — atăta observa-

RĂMURELE.

Din copilărie.

Seracă copilăria mea! Nu mi-ai fost ca la alții; ai fost sacă plină de rezerve și griji. Numai ici cplea mi se arată câte-va puncte mai luminoase, în trecutul copilăriei. Prin aceste m'am împărtășit și eu de o parte neînsemnată de ștregărie, de ușurăta copilărescă și de plăceri nevinovate.

Lumea de obicei și acum imi pare négră, ómenii falși; totul imi pare minciună și fătărie ce mă încunjoră.

Să descriu astfel de sentimente nu vreau, pentru-că sunt sigură, că s'ar afla ómeni, cari ar ride în pumni de mine, ar crede că . . . cine scie în fine, ce ar crede.

Ce să scriu dar?

Nimic! Vor dice unii.

Ca totuși să vă arăt, că sciu ce-i în parte și veselie, vreau să vă descriu un mic episod al copilăriei mele.

Las deci teoriile la o parte.

Cu cinci ani m'am dus la scólă.

Aceste ziduri góle și seci mă atrăgeau foarte mult pe atunci.

— De două zile.

— Domnieitale să vede, că nu îți par lungi două zile întregi și două nopți.

Apoi ce, două zile, ca și altele. — Iși plecă însă capul, ca și când singură nu ar crede ceea ce a spus.

— Și să știi Mărioră, ce lungi mi-au părut mie zilele aceste în oraș. O ce neplăcut e acolo, precând aici, aici e fericirea, și aici este și a mea.

— Adevărat, că e frumos aici, dar că fericirea să fie aici, asta nu o înțeleg.

— Dta poți că nu înțelegi, pentru dta poți aici nu-i fericire, dar pentru mine da, și...

— Nu mergi la pădure domnule? te vor aștepta ceilalți.

— Ce mă interesează ei pe mine, și chiar și venatul.

— Apoi dar pentru ce ai venit, nu la vânat?

— Ba da și la vânat, de acasă cu pretețul acesta am plecat, dar...

— Dar ce?

— Vrei să știi?

— Vreau da, de ce nu?

— Dacă vrei îți spun. Eu am venit să te văd pe dta Mărioră, asta a fost ce m'a adus astăzi și ce mă aduce totdeauna aci.

Măriora se aprinse la obraji auzind aceste. În primul moment nu știa de e vis ori realitate? Nu era obișnuită să auză vorbe de aceste. Acesta a fost momentul prim în viață, când își perdă cumpătul. Ar fi dorit să se deschidă pământul să o înghiță. Îi era rușine să se uite acum la Augustin în față. Voia să fugă.

Augustin o prinse de amândouă mâinile și o opri. Ce e Mărioră, fugi de mine? Mă crezi de dușman al d-tale, ori ce? Iartă-mă dacă te-am supărat, aceste au fost din inimă, nu din oșez-cari interese. Vino să ședem colea pe laviță, să vorbim frumos, d'or' ne înțelegem mai bine, — căci ved, că nu m'ai priceput.

sem noi, că aceste erau cam pe subțirelul la casa profesorului.

Un singur sfătos să aflase între noi, un băiat, care ne-a contrașis conlucsiunei de altcum unanime. El adecă era de părerea, că vasele să sparg și apoi suvenirul s'a nimicit.

Să grijescă să nu să spargă strigarăm noi cu toții, d'or' nu pentru aceea le cumpărăm să le spargă.

Hotărîrea a rămas hotărîre.

Esamenul avea să se țină în biserică.

În ziua premergătoare ne-am dus la prăvălie și am cumpărat făfurii mari, făfurii mici, blid pentru supă, — de toate. Le-am dus apoi pe nesimțite în scôlă și le-am aședat după dulapul de cărți și requisite scolare ale profesorului, ca să nu fie observate de suflet de om.

Eram făloși teribil de isprava noastră.

Esamenul trecu în cea mai bună rinduială, căci profesorul ne spuse din ziua premergătoare toate întrebările ce avea să le facă la esamen. Testimoniile erau foarte indestulitor. Tote erau bune.

Fiind biserică aproape, toți ne-am dus în corpore înderept în scôlă, să luăm vasele și să le predăm domnei profesorițe.

Spre surprinderea noastră vasele le aflasem scose de după dulap mai la o parte, mai ușor de luat în mâni, spre a încunjura o primejdie neprevădută.

Dela servitoare am aflat, că domna profesoriță ne aștepta cu bombone, deci iute numai să le dăm, ne lăsase gura apă, când am auzit de bombone.

Măriora se aședă mecanice pe laviță.

— Acum spune-mi Mărioră dragă te-ai supărat pe mine?

— Nu-u.

— Apoi pentru ce era să fugi?

— Numai așa.

— Te-a surprins poate ce ți-am spus. Spune drept gândit-ai la mine vreodată?

Măriora își plecă din nou capul și nu putu grăi nimic.

— Spune-mi Mărioră dragă ai gândit la mine? sau cel puțin promite-mi, că te vei gândi în viitor. — Ei bine, îmi promiți?

Ei îi să bătea inima și tremura în tot corpul.

— Nu ții nimic? Nu vrei nici măcar să îmi promiți?

— Ba da.

— Ah atunci sunt fericit. Veți dragă, că fericirea mea e aici. Înțelegi acum.

— Nu. Eu nu înțeleg nici acum. În asta stă fericirea să îți promiți cineva, că s'a gândi la d-ta?

— Oh Dómne Mărioră, tu ești copilă încă, tu nu pricepi lumea și simțemintele omenesci nu le cunosci. Ești ca o roză neatinsă de brumă. Sufletul îți este curat, ca seninul ceriului și inima ți-e bună, blândă, ca a unui ânger. Mintea nu ți-e încă preocupată de gânduri nenorocite.

— Dómne feresc, n'ăș voi să am gânduri de aceste, d'or' e păcat. Și dómne cum mă tem de păcate, căci sufletul păcătoșului nu vede lumina raiului.

Acest le-dise Măriora cu inimă curată și simțemânt. În momentele aceste fața îi se însenina și ochii îi străluceau ca două diamante.

Augustin era răpit de frumșeta și vorbele ei. —

Mai povestiră ei mult încă. Deodată se auzi lătratul cânilor. Încet cu încetul sgómotul se apropia tot mai tare, și se audeau risete și fluerături.

Una ia blidul pentru supă, alta cel pentru carne, alta făfurii mici, alta blidul pentru verdețuri, ér eu... eu ajunsesem la făfuriiile cele mari. Erau cam grele, dar ce să faci. Îmi adun toate puterile și pornim cu pași cumpetați și cu ochii tot la blide. Ușa ni să deschide în laturi și dómna profesorița ne aștepta în odaia de primit, sêraciôsă.

Cea dinainte era conscolara cu blidul de supă.

De grăit nu puteam nimic grăi, dar dómna profesoriță pentru aceea ne-a înțeles.

Emoționată până la lacrimi ia blidul dela ea, o sărută cu căldură și îi pune bombone în mână. Conscolara mea începe a plânde de durerea despărțirii și eu încă mă înduioșez așa de tare, la vederea acestora, încât uitând de ce aveam în mâni, dau să mă șterg la ochi, căci mă năpădiseră lacrimile și mama îmi legase pe suflet, să îmi grijesc haina de esamen, să o mai pot avea la unul.

În momentul acela zurr... făfuriiile din mâni jos. Eu țipotesc, celelalte să sparie și zurr... zurr una după alta, aproape toate s'au prefăcut bucăți.

Vedând atunci, că nu ne rămâne nimic, ba și rușinea era grozavă, ia-te la fugă; fuga eu și după mine fuga celelalte, toate.

Ce să va fi întemplat mai departe nu știu, atâta mi-a rămas în memorie, că bombone nu am căpătat dela dómna profesoriță, și, că haina mi-a rămas neatinsă de lacrimi.

Augustin auzind aceste, își luă pușca, straița și cornul în spate și plecă spre pădure.

Céta ajunsese la rariștea de fagi, unde voiau să ia dejunul.

Un „urah“ puternic se auzi, când zăriră vânătorii pe Augustin.

— Măi da domneșce trăiești tu frate! Uite noi am omorât o grămadă de dobitoace, până te-ai sculat tu. Comod ești, comod, — vânător de lucș, așa-i?

— Nu fraților, dar nu mă simțeam tocmai bine, nu șciam să viu ori nu. În fine tot m'am decis, și etă sunt aci.

„Bravo“, se auzi din nou, de răsuna pădurea. Céta întrégă era la culmea veseliei, glumind și cântând arii vesele se așezară pe iarbă la dejun.

Cu veselia cea mai mare trecu ziua. Abia séra târziu s'au împraștiat vânătorii, ducându-și fie-care prada cu sine.

(Va urma.)

PE MAL.

*Frumósă pescărită
La mal du luntrea ta;
Vin șeți ici lângă mine,
Noi mână 'n mână-om sta.*

*La peptu-mi pune-ți capul,
Șfósă nu prea fi,
Tu ce 'n viclăna mare
Te 'ncređi 'n ori-ce di.*

*Ca marea-'i ș'al meu suflet,
Și 'n el furtuni mugesc
Și perle mândre, multe
In fundu-i odihnesc.*

După Heine.

Mihail de Bonacchi.

ÎN CIMITER.

În cimiter, în patria morților, a nimicirii... îmi place să merg adeseori în cimiter, să rătăcesc fără țintă pe căile dintre morminte, să meditez asupra nestatorniciei acestei vieți, să caut a afla în gându-mi cheia și scopul ei, să privesc contrastul, ce mi se înfașează în acest loc de adevărată odichnă.

Contrast... La lumina zilei, în rațele soarelui totul e viață. Arborii sunt verđi, florile umplu aierul cu miros plăcut, paserile ciripesc vesel, ómenii se strecură pe lângă petritele cu inscripții, pe lângă mausolee... Aici e lumea celor vii... ér mai jos, în sinul negru al pământului e lumea morții, e pacea vecinică și neconturbată, e locul nimicirii, în care zac amorțite pentru totdeauna patimi, scăderi, virtuți, tot ce înalță sau dejosesece spiritul omenesc.

Dóue inscripții am puté pune la acest loc, una, pentru lumea din afară: *este*, a dóua pentru cealaltă: *a fost*.

A fost... acesta ne-o spun inscripțiile de pe marmoră, acesta ne-o spune jalnic salcia pletósă, ce se aplcă spre mormântul, lângă care e sădită.

Salciă pletósă, trist paznic al mormântului... mă opresc în préjma uneia și printre crengile ei jalnice zăresc o nóuă petró, un nou mormânt, până acum necunoscut.

Sé vede, că un nou locuitor a intrat de curând în împărăția păcei, în casa de odichnă. Plec sé ved, cine a fost...

Când sunt aprópe însă mă opresc ca pironit în loc. Ochii-mi ved o scenă pătrundătoare, care mă înduioșează până la lacrimi. Mă așed pe o bancă din apropiere și privesc. Lângă mormântul prospét, pe o bancă nóuă ședea un bărbat tinér, ér lângă el doi băiețași, în etate de 5—6 ani, unul de-a drépta și altul de-a stânga. Bărbatul stătea nemișcat cu capul plecat pe mâni, ér băiații, ca doi îngerași nevinovați, își țineau mânilé împreunate spre rugăciune. O sfântă evlavie încunjura aceste trei ființe, date pradă durerii.

Cine sé fie ei? Bărbatul de sigur va fi tatăl băiaților, — așa-mi gândeam eu. — sub gliile prospete ale mormântului va fi zácend muma lor, soția bună și credincióasă, pe care mórtea a răpit-o prea de timpuriu.

Stătui mai mult timp astfel, privind-i, fără ca ei sé mă observe. Intr'un târziu bărbatul sé ridică de pe bancă, își sterse cu batista lacrimile din ochi, sărută literele aurii de pe petró dela capul mormântului și luând băiații de mână plecară toți trei triști și tăcuți.

După ce-i perdui din vedere, m'am apropiat de mormânt. Presupunerea nu m'a înșelat.

Literele aurii de pe pétra de marmoră sură spuneau, că în mormânt dórme somnul vecinic mama iubitóre, soția credincioasă, repausată în flórea vieței.

— Ah, crudă e mórtea, esclamai dureros, e crudă și nemilósă totdeuna, dar mai crudă e când răpesc pe muma băiaților mititei, lipsindu-i de rađele dulci ale sórelui, pe care nimic în lume nu-l mai póte înlocui și care se chéamă: iubirea de mamă.

Eram sê plec, când mai observai ceva. Pe pedestalul petrii sê afla cu litere mărunte o

sentință, pe care măiestrul a gravat-o ca o dulce mângâiere pentru cei cari jelesc perderea iubiților:

Omul e ca iarba și dîlele lui
Róua dimineții, flórea câmpului.

M'am depártat din cimiter, cuprins de înduioșare și împártășind durerea bărbatului necunoscut repetam în gându-mi inscripția adevérată de pe pétra cea nóuă:

Omul e ca iarba și dîlele lui
Róua dimineții, flórea câmpului.

Silvan.

NOSTRA MUNDUS!

De veđi gândul că s'abate după vre-o idee mare,
Ce rămâne neuitată în a vremilor cărare:
Pe cât poți te feri din cale'i hotar gândului îți pune,
De vrei leul din culcușu-i dîlele a nu-ți răpune . . .
E deșteptă omenirea, dóră capu-i cântăreșce
Mai ceva ca al pisicei, care . . . totuș miorlăeșce,
Numai dór' că între nému'i zarvă nu'i și nu se sfișii
Precum ómeni-animale se mánincă între dinșii.
Și apoi aceste tóte, cine dór' sê le pricépă? —
Mintea cată ce escită; — ele unde-or sê încapă?!

Ei, bêtrâne! șcim cu toții câte 'n capu'ți se închégă,
Cum, cu mintea-ți înțeleptă, urmărit-ai viața 'ntrégă
O idee: tóte cele, câte-or fi nepricepute,
Sê le afli înțelesul ș'apoi, vrute sau nevrute,
Așternindu-le 'n volume, sê le dai posterității.
Dór' și dēnsa luând pildă s'ar supune greutății
De-a lăsa și ea pe urmă'i cucerirea minții sale,
După cum, bêtrâne dascăl, ne-ai lăsat pe ale tale.
Și mai șcim cu toții éráși, c'ai făcut aceste tóte,
Nu din rêvnă pentru glórii, ori ca numele'ți se 'nóte
Pe de-asupra tuturor!

Dară, veđi! nu înțelegem! . . .

Bune-or fi, nu đicem altfel, însă trebui sê mai ștergem!
Prea sunt grele; și la urmă: la ce capul ne-am mai bate.
Sê cunoșcem câte's scrise?! Cine vrea: poftéscă, cate;

Noi avem baluri mascate și seratele dansante . . .
Între cutele de rochii ale niscai-vor bacante.
Ne găsim atât de bine și atât de mult ne place,
Că ți-am da, bêtrâne, ori-ce, numai sê ne lași în pace.
Cu visările'ți nebune de prin lună și din stele:
Ideal ne e orgia, iar nu prozele rebele
Contra tainelor naturei!

În coliba ta de paie

Unde stai inchis de lume și înjurat cu-așa vâpaie,
Nu mai plânge! recunóșce: săvêrsit-ai o greșală;
Da trebuia de jos în sus sê'ți atragi a lumii fală . . .
Colea în tina cea mărșavă zace buba înăsprită,
Și tot creșce, creșce 'ntr'una — pân' acum neizbăvită.

Printre turmele învrăjbite abia par'că se mai vede
Cum fantoma cată, cêrcă, ocoleșce, se repede
Și rupēnd șirul sâbatec, încrunat peste mēsură:
Fuge, fuge tot mai tare, urmărit de a lui ură,
Până când impregiurare! intunerecul o scapă
Aruncând-o, din iutélă, în neturburata apă! — — —

De veđi gândul că s'abate după vre-o idee mare,
Ce rămâne nestimată în a vremilor cărare:
Pe cât poți te feri din cale'i, hotar gândului îți pune,
De vrei leul din culcușu-i dîlele a nu-ți răpune . . .

Ioan V. Simionescu.

MIHAIL EMINESCU.

Reminiscentă.

(Sfîrșit.)

Jeronim G. Barițiu.

După-ce am sosit la Viena, mă duc la vechia universitate ca sê mă înscriu la facultatea filosofică, cu specialitatea sciințelor naturale.

Prima persónă, cu care mă întâlnesc urcând treptele e Mihail Eminescu, care le scoborea. Fusese și el sê se înscrie tot la facultatea filosofică. Străini fiind amēndoi în acea capitală vastă, revederea ne-a fost pe cât se póte de căldurósă și prietinéscă. De atunci și până în primăvara anului 1871 am stat cu Eminescu în cele mai bune relațiuni, une-ori chiar intime. Đie une-ori, pentru că Eminescu nu era o natură expansivă, ci mai mult meditativă și rezervată. Despre trecutul sêu, despre relațiunile sale familiare și personale el nu vor-

bea bucuros și nu cu ori-cine. El era discret față de alții, dar mai vêrtos față de ceea ce privea persóna sa. În punctul acesta era dificil și la întrebări directe el sau nu răspundea de loc, sau în mod fórte laconic și brusce.

„Ce-ți pasă?” erau cuvintele stereotipe ale lui, când voia sê se scape de un interrogator ce-l incomoda.

Locul stabil de întâlnire al universitarilor români, reprezentanți din mai tóte provinciile locuite de români, al căror număr întrecea pe atunci cifra de preste 120 studenți, era cunoscuta cafenea „Troidel” pe Wollzeile, în apropiere de universitate. Acolo era clubul studenților români. Situațiunea politică europénă, cât

și în special a românilor era pe timpul acela foarte agitată și încordată, și prin urmare aveam materie abundantă de discușiune. Acolo se încingeau adesea, fără ca să se fi sfârșit vre-odată în mod definitiv, ori cu vre-un rezultat pozitiv, nenumărate discușiuni și nu arareori destul de infocate de natură politică, științifică, literară ș. a.

La început Eminescu lua mai totdeauna parte activă la desbatere și era în stare să uite de timp și de sine, când obiectul discutat îl pasiona. Admitea și părerea adversarului cu oarecare amandamente restrângătoare sau estindătoare în materia politică, bisericăscă și socială, era însă implacabil până la fanaticism în materie de istorie, filosofie și estetică.

Cetea mult acasă, în cafenea și în biblioteca universității; cetea cantitativ și calitativ atât de mult și de diferite materii și discipline, încât ori cât de genial ar fi fost, nu i-a fost posibil a prelucra cu creerul său puternic materialul încărcat, nici a-l sistemisa. Acesta a și fost cauza, că productivitatea sa nu putea avea un curs continuu, ci numai intermitent și vulcanic. Desechilibrarea gradată a funcțiilor sale spirituale, căreia apoi avea să-i urmeze inevitabil paralisia totală, a fost între altele ipertrofia crescândă a științei aglomerate în creerul său fără saț și fără măsură. Cu toate acestea ceea ce s'a cristalisat din creerul său vulcanic și din inima sa generoasă, care a fost atrofiată de „nostalgia necunoscutului“ l'a făcut nemuritor.

Adesea el absentă cu săptămânile din societatea noastră. Unde e Eminescu? Ce face? E bolnav sau a plecat? Acestea erau întrebările ce ni le adresam, vedând că el nu mai vine între noi. Nimenea nu putea da un răspuns hotărât. Apoi fără de veste el apărea între noi, mai rar vesel, mai adese obosit, abătut, palid, cu ochii arzători și din ce în ce mai tăcut.

„Unde ai fost de atâta timp, Eminescule?“

„Ce-ți pasă?“ îi era răspunsul apăsător și îndesat. Celor mai intîmîi însă le spunea între patru ochi, că a căpătat parale, că și-a petrecut și că acum e rău.

Ceea ce înțelegea el sub petrecere era un fel de viață de boemian, cum o a descris în mod așa de interesant scriitorul francez Henri Murger.

Din ce în ce individualitatea lui Eminescu începuse să arate nise particulare tot mai bizare. Ducea o viață neregulată și desordinată, avea capricii curioase, cădea dintr'un estrem în altul și ce ne pune pe unii din noi pe gânduri era, că începuse să-și neglige esteriorul și îmbrăcămintea. Ne era milă de el și-l compătimeam, delicatetea însă, știindu-l foarte simțitor, nu ne permitea a-i face observări.

Intr'o zi de Martie după amăzi în anul 1871 căutând scrisori cu dor așteptate la universitate, primesc sub cuvertă un bilet, îl am încă și azi, pe care era litografiat în avers numele unui coleg al nostru bucovinean, Alecsandru Prociukievicz, e deasupra numelui scris: „Lui Barițiu“. Pe aversul biletului sunt scrise cuvintele: „Moriturus te salutat. După cum ți-am promis. Adio.“ Acest tîner de un temperament foarte vesel și fericit să pușcase în dimineața acelei zile pe o bancă dosnică din parcul dela Dornbach de lângă Viena, cu un revolver drept în mijlocul frunții.

În momentele când ceteam biletul etă că vine și Eminescu. Îi arăt biletul, îl cetesce și el, și redându-mi-l îmi dice: „Bine a făcut Prociukievicz. Viața e un moft, o prostie“.

De aci apoi ni s'a încins o discușiune foarte viuă despre viață și moarte. Atunci avuiu ocașiunea a mă convinge, că Eminescu devenise infocat adept al lui Arthur de Schopenhauer, și că era pesimist incurabil. Spiritul, pe care după disa lui Goethe, îl înțelesese Eminescu prin afinitate, îl făcu lui asemenea și-l consumă moralicesce și trupesce. Nu mult după aceea el dispără din Viena și eu nu l'am mai vădut niciodată.

DUPĂ BAL.

S'a pus în un jilt la gura sobei. Capul și-l rădăimă obosită de spatele jiltului. Părul îi undula în jos, în disordine. Toaleta era boțită și derangiata de dans. Florile atârnavă pe haină vestejite, cu capul plecat, arătau și ele oboselă și eșofare. Să uita cu priviri molatice și obosite la flacărele ce pălpăiau în sobă.

În jur e tăcere.... Și totuși par' că se aud încă sunetele dulci ale muzicii... „Ah, ce dulce, ce

dulce e valsul frumos.... ce farmec.... ce-e... A ațipit.

Stringea cu putere în mână o floare, un mic „Nu mă uita“. Buzele i s'au deschis cu un murmur plăcut, pe care îl urmă un suris dulce.

Focul în sobă s'a stîns de mult, în odaie începea a se răci. Ea încă se trezesce, își frică ochii și își mișcă buzele convulsiv. Sărută mica florică cu căldură și se dă în brațele lui Morfeu.

BULCIUL SÂN-TÓDERULUI ÎN HALMAGIU.

Eu mă duc, mă prăpădesc
Ca un cântec bătănesc.

Barbu Lăutarul.

Se duc, dispar o mulțime de datine din sinul poporului român, și ne rămâne numai amintirea lor de multe ori schimonosită. Nedeiele, sêrbările populare atât de imposante ce se țineau în Zarand, precum și în alte părți din comitatul Hunedórei începând din ziua de Pasci și până pre la Sân-Petru, încep să dispară. Între

cele mai renumite Nedeie bună-óră era cea dela Cebea în apropiere de Baia de Criș. Mii de ómeni din satele din apropiere se adunau sub falnicul „Goron a lui Horia“ în sêrbătorile Pascilor, ca să-și petreacă și se facă cunoștințe. Decî și sute de buți de vin se înșirau în jurul cimiteriului din Cebea cu acesta ocașiune. Nu lipsiau nici muzicele varii. Voia bună curgea și românul pre câte-va óre plăcute uita de birurile grele și de asupririle strêinului. Goronul lui Horia din centrul cimate-

rului șoptea tinerilor și bătrânilor multe taine din vécul trecut.

Astăzi acésta Nedeiă, și cu ea altele sêduc, sê îngrópă.

Tot atât de interesantă era și „Mergerea lăturenilor“ o datină frumósă în us la românii din comitatul Albei de jos — pe țărmurii Mureșului și până pe Țernave. În zile de Dumineci și sêrbători feciorii din sat bine gătați, după eșitul din biserică, cu muzica lor, érá la o depărtare ore-care fete mari împodobite, mergeau, și în unele comune mai merg și astăzi în alt sat, ca sê-și petrecă acolo cu joc, împreună cu feciorii și fetele din loc. Feciorilor și fetelor venite din alt sat se dedea numele de „lăturenii“. Au venit „lăturenii“! Și nu odată în aceeaș comună veneau „lăturenii“ din două și din trei sate.

Tot satul cu tineri cu bătrâni se adunau atunci la joc ca sê vadă „lăturenii“. Și se încingeau câte 50—60 părechii la joc cu muzica în mijloc și jucau cum e jocul murașenilor cu multe figuri, elegant și maestos. Astăzi numai rar veđi mergând „lăturenii“. Datina atât de frumósă se perde și ea. Se vor perde și alte multe datini de ale năstre, și mâne poimâne învêțații vor trebui sê-și sfarme capul prin cărți și diare ca se pótă afla cevași.

Intre alte datine, gata de ducă este și „têrgul sărutatului“ din Halmagi, ce din moși strămoși s'a usitat la bulciul Săn-Tóderului în acest opid (têrgușor). Voiu da deci câte-va amenunte asupra „Bulciului Săn-Tóderului“ din Halmagi, și asupra datinei, ce se mai practiséză cu ocașiunea acestui têrg.

Depărtare de două ore dela Baia de Criș, pe Valea Crișului alb, numit așa după multele fărini eșite din stêmpurile dela Brad — cari píséză aur — zace pe un șes opidul românesc, Halmagi.

Halmagiul e centrul cultural al protopopiatului cu școle bune de băieți și băiete, reședința a doi protopopi români — unul gr. or. și altul gr. cat. cu oficiu pretorial și judecătorie singulară.

Populațiunea e aprópe curat română, la 1500 suflete, economi activi și puțin meseriași. Spiritul românesc e destul de viu ca și pretulindenea. Halmagiul are têrg de sêptemână: Sâmbăta și bulciu la „Săn-Tóder“. E unic acest bulciu în tótă Ungaria și Ardél. El cade totdeuna în prima Sâmbătă din postul mare.

Sub „bulciu“ atât la Crișeni, cât și în unele locuri din Ardél se înțelege têrgul ce cade în vre-o zi de sêrbătore. Așa bunăora e bulciul Câmpenilor la Sântă-Măria, bulciul Săn-Barburii la Brad, bulciul Sântă-Măriei la Cetatea-de-Baltă etc. etc. Bulciuri și bulciuri. Nici unul înse nu ne presentă cevași deosebit afară de „Bulciul Săn-Tóderului din Halmag. Se mai numesce acest bulciu și „têrgul de sărutat“ apoi „têrgul nevestelor“ și în fine „têrgul gurii“.

Cu cât „fruptul“ cum se dice în Zarand ori „dulcele“, carnelegile ori cășlegile sunt mai lungi cu atât têrgul de sărutat e mai vioiu și mai cercetat. Sunt lungi zilele de „frupt“ sê fac multe cășetorii. Fie-care părinte, care are fecior ori fată de vêrstă se nisuesce a-i face „om ca ómenii“ căci așa a lăsat Dumneđu ca bărbatul sê-și ia soție.

(Va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ÎNZADAR!...

*Tu ideal ce 'n nopți senine
De-atâtea ori te vêd plângend,
La ce cu tristele-ți suspine
Mê pui de tot, de tot pe gând?*

*La ce mai plângi cum plânge vântul
Când bate sarbed, trist, în geam;
La ce-mi mai faci pribég pământul
Când nu mai pot ca sê te am?!*

*Am alergat viața 'ntrégă,
Ca după fluture un băiat
Căci numai singură-mi ești dragă
Și numai tu m'ai fărmeccat...*

*Dar e zădarnic!... Sau nu pieri
O lampă pusă la morment,
De-a vânturilor adiere,
De durerosul, rece cânt?*

Sau nu dispere visul nopții?...

*Un vis era și traiul năst
Vêrsat în blândul vers al șoptii
Și 'n glume dulci și fără rost.*

*Dar au trecut, ... S'au dus cu vântul!
— Deci nu-mi mai plânge pela geam,
Căci împrejur sê cale pământul
Tot altul n'o sê te mai am.*

Petrea dela Cluj.

SCIRI CULTURALE.

**Academia. — Progresul României pe terenul instrucției: —
Conferențe la noi.**

Dintre ședințele sesiunii actuale ale Academiei române, mai amintim trei ședințe publice. Una s'a ținut în 25 Martie, la care a asistat și Majestatea Sa regele și principele Ferdinand. Obiectul ei de frunte a fost discursul de recepțiune al dlui C. Olănescu, despre viața și activitatea dulcelui nostru poet Vasile Alesandri. Dênsul a făcut o frumósă espunere a vieții laborioase a lui Alecsandri și o aprețiare a lucrărilor sale, fiind în vorbirea sa des întrerupt de aplausele publicului asistent. Lui Olănescu i-a respuns dl Iacob Negruzzi.

O altă ședință publică a fost Miercuri, în 30 Martie v. în care dl V. A. Urechia a făcut o comunicațiune despre un document din anul 1689 dela Const. Vodă Cantemir, apoi dl Stefanescu a vorbit despre estensiunea straturilor sarmatice în România.

A treia s'a ținut în 2 Aprile vechiu, în care și-a ținut vorbirea de recepțiune poetul Anton Naum, din Iași, ale cărui comosiții poetice, multe apărute în „Convorbiri literare“ sunt de un lirism liniștit, ușor și dulce, cu descrieri vii și ademenitóre. Respunsul l'a rostit dl Titu Maiorescu.

Este mare, este putem dice uriaș progresul ce au făcut frații noștri din România liberă pe toate terenele vieții publice în câteva decenii. Acésta ne arată, că românii sunt un popor cu putere de viață, un popor cu viitor strălucit, care el prin forțele și capacitatea sa scie să se ridice pe calea culturai, unde nu este jignit și impededat în nobilele sale nisuițe. Spun bătrânii, că cine n'a vădūt România de vre-o 30—40 de ani și o revede acum, stă uimit de progresul, ce-l vede în jurul său, comparând stările de acum, cu cel de atunci. Despre acésta ne putem convinge punënd față în față datele statistice din timpul unirii principatelor, cu cele ale anilor din urmă.

O interesantă comparațiune de feliul acesta, privitoare la progresul instrucției a făcut acum de curënd talentatul nostru scriitor *Dumitru Teleor*, funcționar în ministeriul de culte și instrucție, punënd față în față cu date statistice starea învățământului din anii 1864—5 și 1891—2.

Éta câteva date mai insemnate:

Școle: Numărul școlilor rurale de băeți: în 1864—65 2.110. Școli urbane de băeți 87, școli urbane de fete 69, școli secundare de băeți 20, școli secundare de fete 4. În total 2110 școli rurale. 156 școli urbane și 24 școli secundare (gimnasia, seminarii, școli secundare de fete etc. etc.)

În 1891: Școli rurale micste 3,428, școli urbane de băeți 191, școli urbane de fete 172, școli secundare de băeți 53, școli secundare de fete 20. În total 3248 școli rurale; 363 școli primare urbane și 73 școli secundare.

Elevi: În 1864—65: Elevi în școli rurale 58.743. Eleve în școli rurale 2.829. Elevi în școli urbane 15.043 Eleve în școli urbane 6096. Elevi în școli secundare 2.450. Eleve în școli secundare 309. În total: 61.572 în școlile rurale; 21,139 în școlile urbane; 2.759 în școlile secundare.

În 1891—92: Elevi în școlile rurale 137,580. Eleve în școlile rurale 23.957. Elevi și eleve în școlile urbane 59,556. Elevi în școlile secundare 10.317. Eleve în școlile secundare 3,080. În total: 161.537 în școlile rurale; 50,556 în școlile urbane; 13.397 în școlile secundare.

Asemenea progrese arată și numărul puterilor didactice. În 1864—5 corpul didactic rural numëra 2611 puteri, secundar 228. În 1891—2 corpul didactic rural a numërat 3378 puteri, cel secundar 1088.

Aceste sunt, espuse în câteva cifre capitale, marile progrese realizate în un scurt interval de 27 de ani. Între altele vedem că numărul elevilor și elevelor din școlile rurale, adecă a băieților de țărani, s'au înmulțit cu 100,000. — Progresul este evident.

Ar fi de dorit, ca o asemenea statistică comparativă să se facă și la noi în Ardeal.

*

În miscarea noastră culturală, altcuni destul de modestă, remarcăm la acest loc *conferențele* ținute în erna și primăvara acésta la Sibiiu și Blaș. Inițiativa laudabilă pentru ținerea lor au luat-o reuniunile femeilor române, aflătoare în acele localități. Rolul principal l-a avut corpul didactic, în Blaș profesori de gimnasiu și profesóre, în Sibiiu profesori seminariai. În Blaș seria conferențelor a încheiat-o dl profesor Alecsiu Viciu, Duminecă, în 14 Aprile a. e. vorbind despre: „Începutul bisericeii de artă la români“. În Sibiiu a ținut conferență în aceeaș și dl profesor seminarial Dr. Petru Șpan, vorbind despre: „Afectele din viața indivișilor și a popórelor“.

Ar fi bine, ca asemenea conferențe să se țină în toate centrele mai insemnate române, după esemplul Atheneelor din diferitele orașe ale României, cu deosebire unde se află puteri didactice.

FELIURITE.

Statistica amoresașilor.

Bourget a compus statistica amoresașilor. După Bourget se vin:

la 100 de oficianți, (juđi, avocați, notari etc.)		amoresași
5	amoresași	
10	medici	”
25	invětători	”
5	profesori	”
90	oficieri, până la căpitan	”
5	oficieri dela căpitan în sus	”
80	pictori	”
50	sculptori	”
10	musicanți	”
20	actori dramatici	”
60	tenoriști	”
99	actori comici	”
90	calfe de prăvălie	”
20	comis voyageuri	”
5	negustori	”
50	diaristi	”
10	autori dramatici	”
15	romancieri	”
30	poeți	”
1	ómeni de sciință	”

De aci se vede, că cei mai amoroși sunt actorii comici și cei mai puțin inclinați spre amor sunt ómenii de sciință.

Curs de frumsețe.

Ori cât de necredută se pare scirea, în New-York în fapt s'a înființat un curs de frumsețe. Ascultătorii acestui curs, se înțelege de sine, că marea majoritate sunt nevęstute și fete. În scóla acésta intru adevër modernă, învață pe ascultători, cum trebuie să vorbescă și accentueze frumos și grațios, cu ce delicatetă interesantă trebuie să și mișce buzele în decursul vorbirii. Este o clasă separată, pentru de a cunósce articlii de înfrumșetare și cetățenele New-Yorkului învață separat cum trebuie să stea, să ședă și să dórma, în mod frumos și cuceritor.

Scopul principal al cursului este, desvoltarea naturalismului adevërat. Voiesce să pună capët afectării femeilor și e în stare deja a arăta așa progrese strălucite, încât se dice, că bărbații din New-York nu pot resista ascultătoarelor de curs, și de atunci pofta de înșurat s'a ridicat grozav.

De ale modei.

Să vorbim puțin despre toaletele de primăvară. Ce se ține de stofă, în primăvara acésta începând dela stofele mai simple până la catifea, toate se pórta; se înțelege de sine cu combinațiune bună la arangiamentul toaletei. Uniformitatea toaletelor e eschisă de tot. Cele mai modorne sunt toaletele în stil figaro. Voiu să descriu o toaletă de primăvară elegantă. Rochia este duplă. Cea de deșupt este simplă de tot, din ștofă de colóre ruginie inșhisă. Cea de asupra este cu două graduri mai deschisă, și acésta e simplă. Cu opt centimetri este mai scurtă, ca cealaltă, și la partea stingă este deschisă, așa încât să vede rochia cea dedesupt dealungul piciorului stâng, până aprópe de brâu, unde ajunge puțin peste olaltă. Corsageul este făcut cu două Revers-uri late de „Moiré“ în colórea cea mai deschisă ruginie. Corsageul este dinainte deschis, și aici se aplică „Chemisete“ alb brodat colorat și cravată albă. Măncile în partea dela umér sunt largi, ér dela cóte în jos sunt de tot strímte.

La arangiarea corsageului (talie, blusă) se dá o atențiune deosebită „revers“-urilor. „Revers“-ul de pe corsageul de primăvară rămâne numai acolo afară, unde partea de dinainte este arangiată cu broderii ori pasemanterii. Dela caracterul „revers“-ului atérná tótă reușita unei toailete elegante. „Revers“-urile se pot face din stofa hainei, ori din „moiré“, mai elegante sunt însă „revers“-urile obduse cu broderie.

Totodată mai amintim și despre cravatele „sans-gêne“. Aceste se pórta cu deosebire din stofă cafenie, sau albastră cu caré-uri albe. Elegant este mai departe un faille în lățime de 18 cm. și în lungime de 220 de ctm. legat în jurul gâtului cu chic.

Pălăriile de „tülle“ au cam rămas în primăvara acésta la o parte și dela pălăriile de iarnă s'a făcut o trecere deadreptul la cele de paie sau de pěr de cal.

Cu deosebită plăcere se pórta pălăriile „Capote“ cu gămălie mică și margini înguste.

Anecdote.

Un bărbat cu pascălie. În vremile de demult, când moșii și strămoșii noștri erau judecați după Aprobate și Compilate trăia într'un sat de pe valea Mureșului un grof unguresc, bogat din samă 'n afară, dar cam sgăr-cit și réu de pagubă. El avea bogății nenumărate, remase dela moșii și părinții lui, încât nici el nu scia bine, ce are. Va fi fost să vede unul dintre acei grofi ardeleni, în pivnițele căruia lăncerii lui Horia au aflat galbinii cu ferdela învéluiți în piele de bibol și ziduiți în părete, ér vinul l'au aflat stând în cója sa proprie, care s'a făcut după-ce dógele buților putrediseră de vechime.

Tot în acel sat se afla un popă românesc, sêrac ca vai de el, căci groful cu tótă bogăția sa nu-i prea făcea parte de vre-un câștig, ér poporeniile sêi erau și ei sêraci lipiți, erau iobagi supuși, cari trebuiau să muncescă mai mult pe sama grofului, decât pe sama lor.

Atâta noroc, că-i rămăsese popii dela tatăl seu, care încă a fost slugitor de-al lui Dumnezeu, drept moștenire, o carte bătrână de mare preț, o pascălie, din care el destăinuia ómenilor multe lucruri necunoscute, le dádea povețe bune, vindeca hóle și multe alte minuni. Și era vestit popa ca pascălitor, îi mersese vestea departe și asta-i era norocul, căci altecum nu sciu deu, cu ce și-ar fi hrănit și îmbrăcat spuza de copii, cu cari îl binecuvântase D-deu. Dar cu tóte aceste nu puté bietul popă să-și înciripe puțină stare, cât de cât,

căci creștinii cari îl căutau pentru pascălie erau și ei sêraci, români iobagi, pe cari jugul iobăgiei îi storsese pân' la mēduvă.

Védend acésta popa, ce s'o fi gândit, ce nu, destul că odată într'o sară, grăi preotesei:

— Scii ce, preotésă? M'am hotărit să store de pe groful nostru puținței bani.

— Bine, părinte, dișe preotésa mirată, dar cum?

— Cum? Las' că vei vedea tu.

Încă în aceași nópte, 'pe la cântători, când la curtea grofului durmeau toți și ulițele satului erau pustii, popa își luă inima 'n dinți și intră în curtea grofescă, să duse încet la grajduri și scóse din ele pe cei doi armăsari surepi, pe cari groful îi avea dragi ca ochii din cap și nu i-ar fi dat pentru o împărăție. Îi era ușor popii să o facă acésta, căci câinii grofului îl cunoseau și nu dádeau pe el, ér el cunosea de copil curtea grofescă, cu tóte intrările și ascunșurile ei, tot așa de bine, ca sărăcăciósa sa ogradă.

După ce eși cu armásarii la uliță, popa vesel încăleacă pe unul din ei, îi duse într'un codru și-i ascunse aici în fundul unei peșteri neumblate.

A dóua di era mare vrajbă la curte. Odoorul de cai ai grofului periseră fără de urmă. Groful în necazul sêu puse de bătú în nuiele pe toți ómenii sei dela grajduri, apoi trimise în tóte părțile ómeni în căutarea cailor și vesti, că cine va afla caii sau va dá de urma lor, va căpéta o cinste frumoasă, grofescă. Caută în colo, caută încóce, — cai nu's ca 'n palmă, gândeai că i-a înghițit pământul.

Colea înspre sară, pe când trimișii grofului se întorceau unul câte unul, fără nici o ispravă și dăbalați, éta că să ivesce la curte popa, smerit și cu pascălia subsuórá.

— Am auđit Măria Ta, grăi el grofului, despre paguba ce ți s'a întemplat și m'am socotit, că ar fi bine să caut în pascălie, dar dacă vom dá de urma cailor; de multe ori mi-a destăinuit ea adevêrul...

— Caută, părinte, dișe groful desnădăjduit.

Popa se prefăcú a rosti câte-va rugăciuni, deschise apoi pascălia, ceti în ea cu luare aminte și într'un târziu dișe:

— Să arată nesce semne, cari să par a fi adevêrate... pascălia așa spune, că caii Măriei Tale sunt băgați sub pământ, vor fi póte ascunși în vre-o peșteră... atâta imi spune pascălia.

Groful eși în curte la ómeni și-i întrebă dacă a căutat vre-unul din ei prin vre-o peșteră. Nu căutase nimene, ér unul, un gornic de pădure dișe:

— Măria Ta, eu nu sciu să se afle decât o singură peșteră în împregiurimile aceste, este o peșteră neumblată în fundul unui codru, cam departe de aici.

— Să caute acolo, Măria Ta, grăi acum popa, póte că pascălia ne îndreptă pe cale bună.

La porunca grofului îndată și plecă gornicul, însoțit de doi ómeni, toți trei călări, cu făclii și inarmați, căci se temeau, ca nu cumva caii să fie păziți de hoți. Ei merșeră călăuziți de gornic, intrară cu grige în launtrul peșterii și aflând acolo caii, îi aduseră acasă, așa că pe după miezul noptii armásarii erau în grajd la locul lor.

Bucuria grofului a fost mare, el cinsti pe ómeni, dar cinstea cea mai mare o primi popa, tocmai două sute de zloți bani buni.

— Veđi preotésă, că am stors bani dela sgărcea de grof, și mi i-a dat de voie bună, — dișe popa arătând preotesei cele două sute și povestindu-i întemplarea.

Trecú mai multă vreme dela acésta întemplare, când se întemplă o nóuă mirozenie la curte. Într'o di

peri grofului un inel scump, împodobit cu pietrii de diamant. Il furaseră „inașii“ grofului, patru inși, cari se vorbiră să-l vîndă și să împartă frățește banii.

(Va urma.)

* * *

Ungurul grăind romănesce. Aù bagye, vinye și jută la minye sze scórchem caru, che sturnat in poro. (Audi bade, vină și ajută-mi să descărcăm carul, că s'a resturnat in părău).

* * *

Românul și unгурul. Un român și un unгур se primblau pe termul unui riu. Aici dădură de-o ciradă de porci, cari se tăvăleau în o baltă mocirlósă, grohotind.

— Êtă, dişe unгурul cătră român, ca să-l necăjescă, étă un popor, care încă vorbesce pe romănesce.

— Adevêrat, rêsponse românul, acest popor vorbesce limba română întocmai ca unгурii...

De ale casei.

Intrebare. Rog stim. abonente, să îmi spună pe acêsta cale, cum și în ce mod se pôte mai bine conserva macrișul pe iarnă? Am cercat diferite metode, dar nu mi-a succes pe deplin nici una.

Abonenta O. L.

*

Care săpun este mai bun. Ca să putem afla, care săpun este bun și nesticăcios feții, nu trebuie să ne orientăm după miros și coloră. Nu coloră și mirosul formeză bunătatea săpunului. Săpunurile ce le vînd farmacistii cu numiri senzaționale nu le pregătesc ei. Ei topesc un săpun alb simplu, îl coloréză. îi dau mirosul respectiv și îl varsă în formă. Săpunul alb bun face tot același serviciu, ca și cel colorat și parfumat. În genere săpunurile tari sunt bune, cari sunt pregătite din uleiuri bune și seu bun. Săpunul môle este stricăcios pielei. Ca să putem constata, care săpun este bun, trebuie să îl apăsăm de câte-va ori pe o hârtie curată, dacă nu lasă pete în urmă, atunci îl putem folosi fără frică.

*

Curățirea argintului. Obiectele de argint, cari și-au pierdut lustrul, le putem reda lustrul în următorul mod: Luăm funingene fină din urloiu (horn), o punem pe un petec de piele fină de mănusi, cu acêsta apoi frecăm bine obiectele respective.

*

Infrunțetarea feții. Pielea feții, care e dură, se pôte face fină cu Au de Cologné. Acêsta apă pentru scopul acesta este recomandată chiar și de medici.

Situațiune grea.

Un bun amic al nostru și cetitor al „Rândunicei“ ajungând în o stare critică, ne cere prin o scrisóre sfatul, cum se iese din incurcala în care se află? Țiind mult la amicul nostru și voind a-i da un sfat cât se pôte de potrivit, care se-i fie de folos, ne-am hotărît a aduce la cunoscintița onorațiilor cetitori starea lui, rugându-i, ca se ne trimită părerile lor în cestiune, pe cari apoi le vom publica pe rënd în „Rândunica“. Cetitorii dându-și părerea lor, vor face un act generos

față de prețuitul nostru amic, căci el din diferitele păreri și sfaturi, ce le vom publica, va putea să-și alégă pe acela, care îi se va părea mai bun și mai cu scop.

Êtă scrisóra amicului nostru:

Iubite amice și redactore al „Rândunicei“!

Am ajuns în o mare perplexitate și m'am decis să mă adresez la tine pentru un sfat prietinesc.

Precum scii, am o vechie relațiune de amor cu dșóra E. dela noi. Precum se schimbă tôte în lume, tot așa se schimbă și omul. Înainte cu patru ani, pâna a nu merge la universitate în V. am adorat foarte mult acêsta copilă, ba ce e mai mult, am făcut și unele promisiuni, ei și părinților, în urma cărora a fost permis să corespondăm. Tu scii multele greutăți, prin cari am trecut și cari m'au împedecat de a mă rëntorce patru ani de dișle în patrie. Am plecat cătră casă din V. cu cele mai dulci ilusiumi, dar sosit acasă tôte au dispărut, căci ființa, care mi-a fost idealul meu, acum nu-mi mai satisface dorințelor inimii mele. Nu scii s'a schimbat ea, sau m'am schimbat eu, sau pôte amândoi. Pe scurt, eu vreau să rup tôte relațiunile de până acum. Acêsta însăș aș vrea să o fac în așa mod, încât să nu cauzez nici d-șorei E. nici părinților ei, cari țin mult la mine, o supêrare prea simțită. Te rog iubite amice, cugetă asupra situațiunii în care mă aflu, și îmi împărtășesce un sfat prietinesc și sincer, pentru care îți voui fi recunoscător.

Te îmbrățișeză al têu prietin

N. G.

Cu permisiunea amicului meu, aduc lucrul la cunoscintița publicului, fără de a publica însăș numele, fiind lucrul de natură discretă.

Redactorul „Rândunicei“.

Găcitură săritore

de

Augusta V. Vlăduțiu.

A	A	R	C	P	T	I	E	E	A
P	T	E	E	E	R	L	R	M	N

Din aceste litere se formeză o sentență romănescă cunoscută. Terminul de deslegare este până în 10 Maiu st n. a. c.

Corespondența.

I. C. Ploiesci. Primiți mulțămita noastră pentru cele trimise. Să vor publica.

Dr. El. Bucur. Studiul trimis se va publica. Mulțămitele noastre pentru interesul DV. față de fôie.

Petr. d. Cluș. Din poesiile trimise mai nainte, publicăm una în numărul de față. Vor urma apoi și din celelalte.

El. G. S.-Georgiu. Fôia VI se trimite cum ați dispus.

N. P. R. în Cluș. Abonamentul l'am primit și nrul l'am espedat la aparițiune. În urma reclamei am trimis un al doilea nr.

C. Șc în Rom. Urměză epistola Am fost ocupați preste măsură, pentru aceea nu V'am putut rêsponde.

L. V. în B. Regretăm, dar cele trimise sunt lucrări slabe și nu se pot publica. Nu încetați însăș de-a lucra, cetiți prosatori buni și pôte mai târziu să succedă.

Red.

Onorat public cetitor!

Cu numărul de față prezentăm onor. public cetitor numărul 2 al fôiei literare-beletristice „*Rândunica*“.

În colónele ei vom publica tot ce cade în sfera literaturii, în primul loc lucrări originale, romane, romanele, schițe, descrieri, piese teatrale, studii literare, poezii etc., apoi traduceri alese după autorii cei mai buni și distinși și produse de ale literaturii noastre populare. Cetitorii vor fi ținuți în curent cu toate mișcările și progresul cultural-literar al românilor de pretutindenea. Să vor publica glume, gâcituri, anecdote etc. precum și povești bune cu privire la viața casnică, din sfera educațiunii, higienii, modei și îndrumări privitoare la economia casnică.

Ne-a succes a câștiga binevoitoriul sprijin de conlucrare al mai multor scriitori distinși de ai noștri din România, Bucovina și de la noi, în număr de peste 40, cărora le aducem cele mai sincere mulțămite.

Numele lor bine cunoscute le vor afla cetitorii noștri după cum vor apăre succesiv lucrările semnate de dênșii.

Astfel sperăm, că vom puté da cetitorilor noștri o lectură bună.

Dorința noastră e ca fôia să apară ilustrată. Acesta însă considerând prețul mic al abonamentului, numai așa va fi posibil, dacă on. public va sprigini-o în de-ajuns.

În acest cas, pe lângă ilustrațiuni, vom puté-o mări și în estensiune.

Convinși, că „*Rândunica*“ va contribui la înaintarea cauzei noastre național-culturale, în serviciul căreia o punem, dorim, ca ea să-și afle cuibul în casele românesci.

 Rugăm pre toți iubitorii de literatură, cari voiesc a sprigini întreprinderea noastră, a se grăbi cu trimiterea abonamentului, căci numărul al treilea nu-l putem espeda, decât la abonați.

Totodată rugăm pe aceia, cari primind Nrul 1 și 2 al fôiei și nu voiesc a se abona, să ni le retrimită.

Redacțiunea.